

Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarni davolashda zamonaviy vitreoretinal jarrohlik texnologiyalari

Raximov Yaxyobek G'ulomjon o'g'li

Oftalmologiya mutaxasisi

Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlar ko'rish va umumiy ko'z salomatligi bilan bog'liq jiddiy muammolarga duch kelishadi. Qandli diabetning asorati bo'lgan diabetik retinopatiya retinada, ayniqsa ko'zning orqa segmentida turli xil shikastlanishlarga olib kelishi mumkin. Ushbu lezyonlar diabetik makula shishi, proliferativ diabetik retinopatiya va retinal to'qimalarga zarar etkazishning boshqa shakllarini o'z ichiga olishi mumkin. Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlarning oqibatlari chuqur bo'lishi mumkin. Bemorlarda loyqa ko'rish, buzilgan ko'rish, suzish va og'ir holatlarda qisman yoki to'liq ko'rish yo'qolishi mumkin. Ushbu jarohatlar markaziy ko'rish, periferik ko'rish va umumiy ko'rish funksiyasiga ta'sir qilishi mumkin, bu odamning kundalik vazifalarini bajarish va mustaqillikni saqlash qobiliyatiga ta'sir qiladi. Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlarni davolash odatda multidisipliner yondashuvni o'z ichiga oladi, davolash rejasida vitreoretinal jarrohlik bo'yicha ixtisoslashgan oftalmologlar muhim rol o'ynaydi. Shikastlanishning o'ziga xos turi va zo'ravonligiga qarab, vitrektomiya, lazerli fotokoagulyatsiya va dori-darmonlarni intravitreal in'ektsiya kabi jarrohlik aralashuvlar tavsiya etilishi mumkin. Erta aniqlash va o'z vaqtida davolash ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlarning rivojlanishini oldini olish va ko'rish yo'qotilishini minimallashtirish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Diabetik retinopatiya bilan og'riqan bemorlarning ko'rish qobiliyatini saqlab qolish va natijalarni optimallashtirish uchun muntazam ravishda ko'zni tekshirish, diabet nazoratini kuzatish va davolash tavsiyalariga rioya qilish muhimdir. Ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlar o'zlarining tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlari, shu jumladan oftalmologlar va endokrinologlar bilan

yaqindan hamkorlik qilishlari, ularning o'ziga xos ehtiyojlarini qondiradigan va vizual rehabilitatsiya va sifatini oshirish imkoniyatlarini maksimal darajada oshiradigan kompleks davolash rejasini ishlab chiqishlari muhimdir. hayot. Qandli diabetning keng tarqalgan asorati bo'lgan diabetik retinopatiya ko'zlarga ta'sir qiladi va ko'zning orqa qismida, xususan, to'r pardada jiddiy shikastlanishlarga olib kelishi mumkin. Ushbu jarohatlar davolanmasa, ko'rishning buzilishiga va hatto ko'rlikka olib kelishi mumkin. Biroq, vitreoretinal jarrohlik sohasidagi yutuqlar tufayli diabetik ko'z kasalligi va uning asoratlari bilan og'rikan bemorlarga umid bor. So'nggi yillarda zamonaviy texnologiyalar vitreoretinal jarrohlik landshaftini o'zgartirib, ko'zning orqa segmentidagi og'ir diabetik lezyonlarni davolash uchun innovatsion echimlarni taklif qildi. Ushbu yutuqlar oftalmologlarning diabetik retinopatiyaning murakkab holatlariga yondashish usulini inqilob qilib, bemorlarga yaxshi natijalar va hayot sifatini ta'minladi. Zamonaviy jarrohlik usullarini zamonaviy asbob-uskunalar va tasvirlash usullari bilan birlashtirgan holda, vitreoretinal jarrohlar endi har bir bemorning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun davolash usullarini moslashtira oladi, orqa segmentdagi lezyonlarni aniqlik va samaradorlik bilan yo'naltiradi. Ushbu shaxsiylashtirilgan yondashuv nafaqat jarrohlik aralashuvlarning xavfsizligi va muvaffaqiyatini oshiradi, balki diabetik ko'z kasalligi bilan og'rikan odamlarda ko'rish qobiliyatini saqlab qolish va tiklash imkoniyatiga ega. Diabetik retinopatiya diabetning jiddiy asorati bo'lib, ko'zlarga, xususan, retinaga ta'sir qiladi. Murakkab holatlarda bemorlarda ko'zning orqa qismida jiddiy shikastlanishlar paydo bo'lishi mumkin, bu esa ko'rishning yo'qolishiga va hatto ko'rlikka olib keladi. Ushbu qiyin sharoitlarni hal qilish uchun vitreoretinal jarrohlik diabetik ko'z kasalliklarini davolashda kuchli vosita sifatida paydo bo'ldi. Diabetik retinopatiya - bu to'r pardadagi qon tomirlariga zarar etkazadigan, qon ketishiga, shishishiga va chandiqli to'qimalarining shakllanishiga olib keladigan progressiv kasallik. Og'ir holatlarda bu retinaning ajralishi yoki g'ayritabiiy qon tomirlarining o'sishiga olib kelishi mumkin, bu esa ko'rishning buzilishiga olib keladi. Vitreoretinal jarrohlik - bu shishasimon va retinaga ta'sir qiluvchi kasalliklarga qaratilgan ko'z jarrohliligining ixtisoslashgan shakli. Ilg'or

texnika va texnologiyalardan foydalangan holda, vitreoretinal jarrohlarning diabetik retinopatiya holatlariga aniqlik va samaradorlik bilan aralashib, ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlarga yangi umidlarni taklif qilishlari mumkin. Yillar davomida vitreoretinal jarrohlik texnikasi va uskunalardagi yutuqlar diabetik ko'z kasalliklarini davolashda inqilob qildi. Masalan, mikro kesma vitrektomiya tizimlari jarrohlarga yanada aniqroq operatsiya qilish va operatsiyadan keyingi asoratlarni minimallashtirish imkonini beradi. Bundan tashqari, intraoperativ optik kogerent tomografiya (OKT) va endoskopik vitrektomiya tizimlari kabi ilg'or texnologiyalarning kiritilishi vitreoretinal muolajalarning diagnostika aniqligi va terapevtik natijalarini sezilarli darajada oshirdi. Ushbu innovatsiyalar jarrohlarga real vaqtda ko'zning murakkab tuzilmalarini tasavvur qilish va ularning aralashuvini har bir bemorning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi. Vitreoretinal jarrohlikda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'zning og'ir diabetik lezyonlarini davolashda sezilarli yaxshilanishlarga olib keldi. Maqsadli davolash usullarini osonlashtirish, jarrohlik xavfini kamaytirish va vizual natijalarni yaxshilash orqali ushbu yutuqlar diabetik retinopatiya asoratlari bilan kurashayotgan bemorlar uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, vitreoretinal jarrohlikning zamonaviy texnologiyalari ko'zning orqa qismidagi og'ir diabetik lezyonlari bo'lgan bemorlar uchun umid nuridir. Innovatsion jarrohlik texnikasi va zamonaviy asbob-uskunalar sinergiyasi orqali vitreoretinal jarrohlarning endi diabetik retinopatiya bilan bog'liq muammolarga duch kelgan odamlarda ko'rish qobiliyatini saqlab qolish va tiklashga va'da beradigan shaxsiy, samarali va minimal invaziv davolash usullarini taqdim etishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Балашевич Л.И. Глазные проявления сахарного диабета. С-Пб. - 2004. - 382 с
2. Федоров С.Н., Метаев С.А. Эффективность метода удаления

преретинальных мембран. Офтальмохирургия. Том 3 ,1999

3.Сдобникова С.В. Роль удаления заднегиалоидной мембраны в трансквитреальной хирургии пролиферативной диабетической ретинопатии. Дисс... канд.мед. наук-М. 1997

4. Тахчиди Х.П. Витреоретинальная хирургия 25 G: возможности и перспективы // Современные технологии лечения витреоретинальной патологии: сборник научных статей по материалам науч.-практич. конф. - М., 2007. - С. 9-16.

5.Шишкин М.М. Передняя пролиферативная витреоретинопатия (патогенез, лечение, профилактика): Автореф. дис.,, докт. мед. наук. — С.-Пб., 2000.-51 с.

6.Шишкин, Э.В.Бойко, А.В.Миронов. Щадящий вариант витреоретинальной хирургии при пролиферативной стадии диабетической ретинопатии //Современные технологии лечения витреоретинальной патологии: сборник научных статей по материалам науч.-практич. конф. - М., 2002. - С. 409-412.